

Budapest Főváros XV. kerület Önkormányzat

Budapest Főváros XV. kerület Rákospalota, Pestújhely, Újpalota Önkormányzata Képviselőtestületének

Bűnmegelőzési Konceptiója

Bevezetés

A rendszerváltást követően Magyarországon a bűnözés robbanásszerűen megnőtt. Az ismertté vált bűncselekmények száma az ezredfordulót követő években 400-és 465 ezer között mozgott, szemben az 1980-es évek 100-120 ezres számával.

Az ismertté vált bűncselekmények többsége a lakosság vagyoni és személybiztonságát közvetlenül sérti, életminőségét kedvezőtlenül befolyásolja.

A bűnözés növekedését nem követte a társadalom, a közösségek, az állampolgárok önvédelmi mechanizmusának kialakítása, fejlesztése.

A jó közbiztonság nem valósítható meg kizárólag a bűnüldözés és a büntető igazságszolgáltatás hatékonyságának folyamatos növelésével. Hatékonyságuk növelése javítja a közbiztonságot, de emellett szükség van olyan programok, technikák kialakítására, melyek a nagyobb és kisebb közösségek, állampolgárok, intézmények, gazdasági szereplők önvédelmi képességét, a bűnözéssel szembeni védettségét erősítik.

Az Európai Unió Tanácsa 2001. május 28.-i döntése alapján:
„Bűnmegelőzés minden olyan intézkedés és beavatkozás, amelynek célja vagy eredménye a bűnözés mennyiségi csökkentése, az állampolgárok biztonságérzet-

ének minőségi javítása, történjék az a bűnalkalmak csökkentésével, a bűnözést előidéző okok hatásának mérséklésével, a sértetté válás megelőzésével.”

E 3 pillér rendezőelvei:

- csökkenteni kell a bűnelkövetés lehetőségét, növelve annak valószínűségét, hogy a számonkérés nem marad el,
- csökkenteni a bűncselekményből származó vagyonszerzés lehetőségeit,
- csökkenteni az áldozattá válás kockázatát,
- jogkövető magatartások kultúrájának terjesztése,
- a konfliktusok erőszakmentes megoldási módszereinek, technikájának terjesztése,
- a biztonságérzet növelése.

A Magyar Köztársaság Országgyűlése 2003. október 28.-án elfogadta a Társadalmi bűnmegelőzés nemzeti stratégiája című határozatát.

A határozatban prioritásként határozták meg:

- a gyermek- és fiatalkori bűnözés csökkentését,
- a városok biztonságának fokozását,
- a családon belüli erőszak megelőzését,
- az áldozattá válás megelőzését,
- a bűnismétlés megelőzését.

A határozatban megfogalmazták továbbá, hogy a stratégia eredményes megvalósítása érdekében a kormánynak, az önkormányzatoknak, a központi és helyi hatóságoknak és intézményeknek folyamatosan együtt kell működniük a civil szervezetekkel, az egyházakkal, az üzleti és a gazdasági élet szereplőivel, az állampolgárokkal és azok kisközösségeivel.

Jelen koncepciót érintő jogi környezet:

- az 1990. évi LXV. törvény a helyi önkormányzatokról
- az 1978. évi IV. törvény a Büntető Törvénykönyvről
- az 1994. évi XXXIV. törvény a Rendőrségről
- az 1998. évi XIX. törvény a Büntetőeljárásról
- az 1997. évi XXXI. törvény a Gyermekek védelméről és a Gyámügyi igazgatásról
- az 1999. évi LXIX. törvény a Szabálysértésekről
- a 218/1999. (XII.28.) sz. Kormányrendelet az egyes szabálysértésekről

- a 115/2003. (X.28.) sz. Országgyűlési határozat a Társadalmi bűnmegelőzés nemzeti stratégiájáról
- az önkormányzat rendeleteiben meghatározott szabálysértési ügyek.

I.

Kerület helyzete:

A jelenlegi kerület és környéke a történelmi Pest városától északra, a Pesti-síkságon terül el.

A Dunába ömlő patakok mentén elhelyezkedő magasabb térszintek a mocsaras környezetből kiemelkedve alkalmas települési helyként jöttek számításba a történelem folyamán. Palota falu is egy ilyen magasabb dombhátra települt a Szilas-patak mentén. A tágabb környezetben a középkorban hat faluról van tudomásunk. Ezek az árpádkori települések a részben XIII. századi tatár pusztítás után, részben a következő két évszázad során elnéptelenedtek. A Nyír, később Palota nevű falu 1200 körül épült templomának romjai, az 1735-ben felépített Kossuth utcai római katolikus műemléktemplom alapjainak részét képezik. Mellette egy XIV-XVII. századi temetőt is sikerült feltárni.

A falu első ismert birtokosa a "budai polgár" Lóránd ispán, az 1347-ben választott budai bíró. Családja a XV. századig birtokolja Palotát, majd 1638-tól az Újfalussyaké lesz. A török kiűzéséért folyó háború és a Rákóczi-szabadságharc viszontagságai során Palota többször is elnéptelenedett, de mindig újra benépesült. 1749-től a galánthai Fekete család tulajdona lesz a terület, majd elszegényedésük után, a XIX. század elejétől a Károlyi családé.

Pest városának közelségét kihasználva az 1730-as évektől kezdve virágzó kertkultúra bontakozott ki Palotán.

Palotai birtokából gróf Károlyi István 1831-től 65 hold területet adott bérbe pesti polgároknak, akik nyaralókat, vincellérházakat és serfőzőket építettek. Ezen a területen alakult meg később Újpest. Palotának újabb fellendülést az 1846-ban átadott Pest-Vác vasútvonal hozott. A település vasútállomása mellett "frissítő- és mulatóhely" épült társalgási és biliárdteremmel. A már Rákos-Palotának nevezett községet a vasút kedvelt kiránduló- és nyaralóhellyé tette. Gyönyörű villák épültek a sínek mindkét oldalán.

A gazdagodás forrásául szolgáló zöldségtermelésnek az is kedvezett, hogy 1872-től, a lóvasút kapcsolta össze a falut a fővárossal, amely a piacozást megkönnyítette. Rákospalota községi vezetésének hosszú ideig a jómódú gazdaréteg volt a meghatározó eleme.

Az 1890-es évektől kezdődően jelentős számú polgári- és munkásemel települ a községbe. A település fejlődésébe nagy lendületet hoz a MÁV Nyugati főműhelyének kitelepítése 1905-ben. Jelentősen megváltozik a helyi társadalom összetétele, fokozatosan kisebbségbe szorul a termelő őslakosság. A polgárság és a gazdák szervezetei - Rákospalotai Kaszinó, Társaskör, Függetlenségi Kör, stb. - mellett hamarosan kiépülnek a beköltöző iparos-munkás rétegek szervezetei is, a Munkás-kaszinó és a szociáldemokrata irányultságú Petőfi Asztaltársaság. Az egyházak nagy templomokat építettek és szociális kölcsönügyletekbe fektették pénzüket. A falutól viszonylag távol eső községi földeket – Széchenyi-telep néven - 1897-ben kezdték el parcellázni. Ebből a településrészből jött létre Pestújhely, amely 1909-ben lett önálló község. A sajátos arculatú típusépületekből álló MÁV-telep is az 1900-as évek elején épült ki.

Pestújhely kiválása után tűzték ki célul Rákospalota várossá alakulását, amelyet végül 1923. június 20-án engedélyezett a Belügyminisztérium. Rákospalotát és Pestújhelyt 1950. január elsején - a környező 21 településsel együtt - a kialakuló Nagy-Budapesthez csatolták, létrehozva belőlük a főváros XV. kerületét.

A kerület életében hatalmas változást hozott a rákospalotai területen 1968-tól felépült óriás lakótelep, Újpalota. A telep fénykorában a mintegy 16 ezer lakásban 60 ezren éltek.

A kerület a főváros északkeleti városkapuja. Az M3-as autópálya bevezető szakasza, a közeljövőben megépülő M0-ás észak-északkeleti vonala, a 2-es főút városi becsatlakozása vonzóvá tette a kerületet a kereskedelmi nagyberuházások számára. Megépült a Pólus Center (akkor Közép-Kelet-Európa legnagyobb bevásárlóközpontja) a Metro, Praktiker, Guliver és számos autót forgalmazó cég (Opel, Skoda, Mazda, Fiat), majd 2003-ban átadták az Ázsia Központ két fő épületét. Így az ide-települt áruházak, üzletek a "kereskedelem kerületévé" változtatták a főváros XV. kerületét.

Adatok és tények

Kerület területe: 26,95 km²

Belterületi közút: 137 km, ebből burkolt: 119 km. Az elmúlt négy évben összesen 12 km új közút épült.

Csatornahálózat hossza: 139 km, ebből 2000-óta épült 13 km.

Lakosság számának alakulása:(december 31. adatok.)

	2003.	2004.
összlakosság:	84047	83235
ebből férfi:	38931	38484
nő:	45116	44751
0-18 éves:	13836	14545

A XV. kerületi lakott lakások száma: 34.616 lakás (a 2001-es népszámlálás adatai alapján)

Lakott lakások használati jogcím és tulajdonjelleg szerinti bontásban (a 2001-es népszámlálás adatai alapján):

Használati jogcím	Összesen	Tulajdonjelleg		
		természetes személyek tulajdona	önkormányzati tulajdonú	egyéb
tulajdonosi	30.593	30.593	-	-
bérleti, szolgálati	3.802	989	2.495	318
egyéb jogcímű	221	191	17	13
Összesen:	34.616	31.773	2.512	331

Bűncselekmények számának alakulása:

	2003.	2004.
ismertté vált közvédas bcsk. száma:	3241	3345
ebből		
vagyonelleni:	2552	2339
ebből		
lopás:	1502	1435
ebből		
gjművek kapcs:	787	854
betöréses lopás:	325	362
ebből		
lakásbetörés:	185	227
eljárás alá vont személyek száma:	981	660
ebből		
fiatalkorú:	91	33
gyermekkorú:	20	8

Rendőrségi hatáskörbe tartozó szabálysértések számának alakulása:

	2003.	2004.
Iktatott feljelentések száma:	3322	3911
Elmarasztalt személy:	3153	3480
ebből büntetve:	2030	2141

Megjegyzés: A XV. ker. Rkaps. Igazgatásrendészeti Osztályvezetőjének beszámolója szerint a rendőrségi hatáskörbe tartozó szabálysértések kb. 10%-a ittas járművezetés, kb. 30%-a a sebesség jelentős túllépése, kb. 20%-a elsőbbség meg nem adása, ill. tiloson való áthajtás. A fennmaradó rész a közbiztonságra veszélyes eszközök tartása, és kisebb súlyú közlekedési szabálysértések.

Önkormányzati hatáskörbe tartozó szabálysértések számának alakulása:

	2003.	2004.
Szabálysértési feljelentések száma:	1452	1774
ebből		
tulajdon elleni:	540	689
köztisztasági:	32	39
tűzvédelmi:	25	75
tankötelezettség megsértése:	70	109
Önkorm. rend.-ben meghatározott egyéb:	192	427
Feljelentett személyek száma:	1589	1979
ebből		
fiatalkorú:	60	118
gyermekkorú:	50	40

A kerületi gyermekvédelem legjellemzőbb adatai:

	2003.	2004.
Rendszeres gyermekvédelmi támogatásban részesülők száma:	3197	3088
Rendkívüli gyermekvédelmi tá- mogatásban részesülők száma:	3676	3897
Gyermekjóléti szolgálat által alapellátásban gondozott családok száma:	581/1104 gyermek	502/954gyermek
Védelembe vett gyermekek száma:	49	60
Ideiglenesen elhelyezett gyermekek száma:	58	27

II. Feladatok

1. A gyermek és fiatalkori bűnözés megelőzése és csökkentése.

A gyermek és fiatalkorúk bűnelkövetővé és áldozattá válásának megelőzésében jelentős szerepe van a családnak, az oktatási-nevelési intézményeknek, a civil szervezeteknek, az egyházaknak, a koordináció megteremtésében az önkormányzatoknak.

Az oktatási-nevelési intézmények folytassák a náluk már bevált, drogprevenációs, életmódra nevelő programokat.

A nevelőmunkában kapjon nagyobb hangsúlyt az együttélési normák betartása, betartatása, a jogkövető magatartási formák kialakítása.

Épüljön be az erőszakmentes konfliktus kezelő technikák elsajátítása, a problémamegoldó, a kommunikációs, a stressz-kezelő, az érdekérvényesítő készségek fejlesztése.

A nevelési-oktatási intézmények a szülők, a hallgatók bevonásával hozzanak létre a szabadidő eltöltését, a közösségek fejlesztését szolgáló iskolai klubokat.

Az önkormányzat támogatja a kerületi Kábítószerügyi Egyeztető Fórum működését, ösztönzi a kerületi drogstratégia kidolgozását.

Növelni kell az iskolák megtartó képességét a kamaszkorú fiatalok, különösen a magatartási és beilleszkedési problémákkal küzdő serdülők körében. Ne kerülhessen ki magatartási vagy beilleszkedési problémákkal küzdő gyerek az iskolából, csak a gyermekjóléti központ megkeresése, az általa összehívott esetkonferencia közös döntése alapján.

A sportlétesítmények, oktatási intézmények sportolást szolgáló helyiségeit nyissák meg a szabadidős sportolás lehetőségeinek biztosítására.

A kerületben kerüljön meghirdetésre és bevezetésre a „Drogmentes szórakozóhely, valamint a „Ne csellengj, játssz!” akció.

A MUFTI-t az eddig is elismert tevékenységének bázisán célszerű tovább fejleszteni. Tevékenységébe kapjon szerepet a diákok szünidei foglalkoztatási lehetőségeinek kutatása, feltárása is.

A gyermekvédelmi jelzőrendszer tagjainak rendszeres továbbképzésével biztosítani kell a szakemberek érzékenységének fokozását, együttműködési készségük fejlesztését.

A pályázati forrásból kialakított Szenvedélybetegek gyógyítását szolgáló központ működési feltételeit biztosítani kell.

Az önkormányzat szakemberek bevonásával dolgoztassa ki a fiatal és gyermekkorú tanúk, sértettek, valamint bűnelkövetők és képviselőik jogait és kötelességeit, - az életkori sajátosságokat is figyelembevevő- bemutató segédanyagokat.

Az önkormányzat rendszeresen végeztesse a fiatal-és gyermekkorúakkal kapcsolatos kutatásokat, az eredményeket a szakterületek munkájuk során hasznosítsák.

2. A kerület biztonságának növelése.

Az önkormányzat felkéri a kerületi Rendőrkapitányságot, hogy minden évben készítse el a kerület bűnügyi térképét. Ezt az önkormányzat hozza nyilvánosságra. Az elkészített bűnügyi térkép alapján kerüljön kidolgozásra a kerületi térfigyelő rendszer kialakítása, mely az anyagi lehetőségek függvényében fokozatosan kerüljön kiépítésre.

A kerületi önkormányzat a rendőrök közterületi jelenlétének növelése érdekében továbbra is támogatja, a kerületi Rendőrkapitányság anyagi- technikai eszközeinek fejlesztését, a rendőrök munka-és szolgálati körülményeinek javítását.

A közterületi jelenlét hatásának növelésében jelentős szerepe van a Palotai Önvédelmi Védegyletnek és a Palotai Polgárőrségnek.

Az önkormányzat ösztönzi, és támogatja a polgárőr szervezetek létszámának növelését, anyagi eszközökkel segíti a szervezetek technikai eszközparkjának bővítését, járőrözési lehetőségük szélesítését.

Az önkormányzat az anyagi lehetőségeinek függvényében- a földtulajdonosok nagyobb anyagi hozzájárulásának ösztönzésével- törekszik fenntartani a Csömör nagyközség önkormányzatával közösen működtetett mezei őrszolgálatot.

Az önkormányzat segíti és támogatja a Szomszédok Egymásért Mozgalom bevezetését, elterjesztését.

Az önkormányzat osztályai vizsgálják meg annak a lehetőségét, hogy a közhasznú, ill. közcélú munkavégzést vállalók hogyan foglalkoztathatók a bűnmegelőzésben.

A biztonságos környezeti tervezés, építkezés elveinek érvényesítése a kerületfejlesztésben, a lakás, és családi házépítésekénél, a gazdálkodó egységek építésénél, az egészségügyi oktatási intézmények létesítésénél és működtetésénél az építési engedélyeztetési eljárásban.

Folyamatosan figyelemmel kell kísérni a közvilágítás helyzetét, a szükséges korrekciókat, javításokat el kell végezni.

A kerületi lakosok közbiztonsággal kapcsolatos véleményének rendszeres felmérése, pl. kutatással, közmeghallgatással, lakossági fórum szervezésével. A rendelkezésre álló adatok alapján az ismeretek folyamatos bővítése a közterületen elkövetett bűncselekmények és szabálysértések körülményeiről, kiváltó okairól és következményeiről.

A bűnmegelőzésben szerepet játszó kerületi hatóságok, osztályok közötti munkakapcsolatok fejlesztése, az információk cseréje, annak érdekében, hogy ezek a tervezésben, a bűnmegelőzésben, a szociális és gyermekvédelmi munkában hasznosíthatóvá váljanak.

A kerületi vállalkozási engedélyek különböző fajtáinak kiadásánál, a különböző rendezvények megtartásának feltételeinél a jogalkalmazó vegye figyelembe a bűnmegelőzés, a közbiztonság szempontjait is.

A szórakozóhelyek nyitvatartási rendjének szabályozásával, a közvetlen környezet biztonságát és nyugalmaát szolgáló szabályozás érvényesüljön.

A szomszédos kerületek, és községek önkormányzatai bűnmegelőzési együttműködési formáinak kialakítása, fejlesztése.

3. Családon belüli erőszak megelőzése

A családon belüli erőszak megelőzésének három hatékony eszköze van:

- a bántalmazás, és elhanyagolás korai felismerése a jelzőrendszer hatékony működésének segítségével,
- az együttműködő szakemberek speciális felkészítése
- és az intézményes védelmi rendszer kiépítése.

A rendőrség maradéktalanul hajtsa végre a 13./2003.(III. 27.) sz. ORFK intézkedésben megfogalmazottakat.

A védőnői hálózatban, az egészségügyi alap-és szakellátásban és az oktatási-nevelési intézményekben dolgozók rendszeres felkészítése a probléma észlelésére, és a gyermekvédelmi jelzőrendszerbeli szerepük tudatosítására.

A szülő, vagy szülők alkoholisták, vagy kórosan agresszív életmódja miatt veszélyeztetett gyermekek preventív védelme érdekében a korai beavatkozás lehetőségének megteremtése, ebben szerepe van az oktatási-nevelési, az egészségügyi intézmények dolgozóinak.

Az oktatási-nevelési intézmények a szülői munkaközösségek, bevonásával járuljanak a családon belüli erőszak elleni fellépés kultúrájának terjesztéséhez.

A pedagógusok azonnal reagáljanak az iskolába, ill. az iskola környékén előforduló erőszakos cselekedetekre.

Az erőszakmentes konfliktuskezelő technikák és a családi életre nevelés épüljön be az intézmény nevelési programjába.

Családok átmeneti otthoni elhelyezése, gondozása a kerületben alapvetően megoldott.

Bővítése szükséges, mert innen a kihelyezés nehézkes, az igények pedig meghaladják a lehetőségeket.

A kerületi önkormányzat a teljes anonimitás biztosításával, a jelzőrendszer tagjainak közreműködésével mérje fel, a családon belüli erőszak helyzetét.

Készítsen a családon belüli erőszak bemutatását és az ellene történő fellépést propagáló kiadványt.

4. Áldozattá válás megelőzése

Az önkormányzat, a kerületi Rendőrkapitányság és a lakóközösségek működjenek együtt a kerületben lakó időskorúak, egyedülálló nők, a fogyatékkal élő személyek esetében a személyes biztonsággal kapcsolatos aggodalmaik csökkentésében, az áldozattá válás reális kockázatainak ismertetésével és az önvédelmi képesség fokozásával.

A hajléktalan ellátás során kapjon hangsúlyt a hajléktalan személyek áldozattá válásának megelőzése.

Biztosítani kell az egészségügyben, a nevelés-oktatás területén dolgozók védelmét és folyamatos felkészítésüket a munkájukkal kapcsolatban az áldozattá válás elkerülése érdekében.

A nevelési-oktatási intézményekben a csoportból kirekesztés felderítése, ez ellen történő hatékony fellépés biztosítása.

Az iskolai erőszak, zsarolás áldozatainak védelme.

A gyermekvédelmi gondoskodásból kikerülő fiatalok felkészítése, az áldozattá válásuk nagyobb kockázatának tudatosítása, elkerülésének technikáira.

Az önkormányzat alakítson ki és működtessen jogsegély-szolgálatot, áldozatvédelmi irodát.

5. Finanszírozás, média

A közösségi televízió és a Városházi Napló rendszeresen és reálisan tájékoztassa a kerület lakosságát a kerületi bűnözés alakulásáról, az adott időszak jellemző bűncselekményei elleni hatékony fellépésről, a bűnmegelőzés helyzetéről.

A Képviselőtestület felkéri a kerületben megjelenő újságok, a lakosságot tájékoztató kiadványok szerkesztőit, hogy biztosítsanak lehetőséget az egyéni, és közösségi bűnmegelőzés aktuális feladatainak ismertetéséhez.

Az önkormányzat teremtsen meg annak a lehetőségét, hogy évente egyszer a Városházi Napló bűnmegelőzéssel, közbiztonsággal kapcsolatos különszáma megjelenhessen.

A bűnmegelőzési koncepcióban rögzítettek anyagi fedezetét az önkormányzat költségvetéséből és pályázati pénzek bevonásából lehet előteremteni.

A koncepcióban megfogalmazottak megvalósítása érdekében a kerület Bűnmegelőzési Tanács évente készítsen Cselekvési Programot, melyet a képviselő testület hagy jóvá.

Az elfogadott Cselekvési Program alapján a célok megvalósításnak érdekében hirdessen pályázatokat, lakóközösségek, civil szervezetek, egyházak, oktatási – nevelési, valamint szociális és a gyermekvédelmi intézmények számára.

A képviselőtestület két évente értékelje a koncepcióban megfogalmazott célok megvalósulását, és amennyiben szükséges, módosítsa bűnmegelőzési koncepcióját.

Budapest, 2005. október 26.

Hajdu László
polgármester